ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

Administrative Skills of Small School Administrators Affecting Being a Happy Organization under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office

จิราภา แผ่วบรรจง[1] และ ปณต นามะวิโรจน์[2]

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์[1,2]

Jirapa Paewbanjong[1] and Panot Namawiroj[2]

Rajapruk University[1,2]

Corresponding Author, Email: JirapaMiew3110@gmai.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) ศึกษาการเป็นองค์การแห่งความสุข และ 3) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เป็นประเภทของการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 139 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเขตพื้นที่ และการสุ่มอย่างเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67- 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมากทุกด้าน ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะทางการศึกษา รองลงมา คือ ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางการสื่อสาร ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางการวินิจฉัย

2) การเป็นองค์การแห่งความสุข ในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมการมีน้ำใจงาม รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมการมีคุณธรรม ผู้บริหารส่งเสริมการหาความรู้ ผู้บริหารส่งเสริมการมีสังคมที่ดี ผู้บริหารส่งเสริมการมีครอบครัวที่ดี ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เงินเป็น ผู้บริหารส่งเสริมการผ่อนคลาย และผู้บริหารส่งเสริมการมีสุขภาพดี

---

* ได้รับบทความ: 14 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 14 พฤษภาคม 2568; ตอบรับตีพิมพ์: 11 กันยายน 2568

Received: 14 March 2025; Revised: 14 May 2025; Accepted: 11 September 2025 *pp.455-466*

3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข โดยตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ คือ ทักษะทางเทคนิค และทักษะทางมนุษย์ โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 71.10 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร; การเป็นองค์การแห่งความสุข; สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the administrative skills of small school administrators, 2) to study being a happy organization, and 3) the administrative skills of small school administrators affecting being a happy organization under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. This research was quantitative research. The sample consisted of 139 teachers in small schools under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office, were obtained by using a stratified random sampling according to educational zones and systematic random sampling. The research instrument was a questionnaire with content validity, IOC values between .67-1.00, and a reliability value of .98. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis.

The research results were found that:

1) the administrative skills of small school administrators was a high level, ranking from the highest to the lowest mean: educational skills, human skills, communication skills, technical skills, conceptual skills, and diagnostic skills.

2) being a happy organization were high level, ranking from the highest to the lowest mean: happy heart, happy soul, happy brain, happy society, happy family, happy money, happy relax, and happy body.

3) the administrative skill of small school administrators affecting being a happy organization were technical skill and human skill, with predictive power of 71.10% and a statistically significant at 0.1 level.

Keywords: Administrative skills; Being a happy organization; Small schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการบริหารและการจัดการการศึกษาโดยยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพให้ทั่วถึง อีกทั้งรัฐบาลยังให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอกเพิ่มพูน ชิดชอบ) ได้ประกาศนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” โดยมีเป้าหมายการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศและการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต ภายใต้ 2 นโยบายหลัก คือ ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา และลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ทำให้ผู้บริหารจะมุ่งพัฒนาเฉพาะองค์การ หรือ มุ่งที่ผลงานอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องให้ความสำคัญกับความสุขของครู เพราะครูคือบุคลากรสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2567) ที่กล่าวว่า สุขภาพจิตของครูเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการช่วยดูแลสุขภาวะทางใจของผู้เรียน ในฐานะครูผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญกับสุขภาพทางจิตของตน ครูจึงจะสามารถสร้างสุขภาวะทางใจเชิงบวกให้กับผู้เรียนได้

การเป็นองค์การแห่งความสุข คือ องค์การที่สามารถสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์การได้ โดยมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและบริบทขององค์การ เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี (พงศกร ศรีรงค์ทอง, 2565) สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์การยุคใหม่ที่มุ่งส่งเสริมและจัดการให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข โดยการสร้างความสุขของคนในองค์การถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้าง “องค์การแห่งความสุข” ซึ่งนอกจากจะมีผลดีต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การทั้งในแง่ผลผลิตและผลลัพธ์ รวมทั้งความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ แล้วยังสามารถขยายผลไปสู่ความสุขในครอบครัว ชุมชน และสังคมด้วย (Martin, Jones, & Callan, 2005) การสร้างองค์การแห่งความสุขต้องมีการดำเนินการเป็นกระบวนการและขั้นตอน แนวทางในการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้น องค์การต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยบุรินทร์ เทพสาร และ อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ (2560) พบว่า แนวทางสู่การเป็นองค์การแห่งความสุขมี 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวทางด้านผู้นำองค์การ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ด้านองค์การแห่งความสุข การกำหนดนโยบายด้านองค์การแห่งความสุขที่ชัดเจน 2) แนวทางด้านการจัดตั้งหน่วยงานด้านองค์การแห่งความสุข และ 3) แนวทางด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การแห่งความสุข ทั้งนี้แล้วแนวทางการสร้างองค์การแห่งความสุขต้องอาศัยภาวะผู้นำที่ต้องร่วมกันขับเคลื่อนสุขภาวะที่สมบูรณ์ด้วย ดังนั้น บุคคลที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการผลักดัน สนับสนุน และส่งเสริมองค์การแห่งความสุข หรือสถานศึกษาแห่งความสุข คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหาร คือ ผู้นำที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษา เป็นผู้มีอำนาจในการดูแล กำกับ สั่งการ การทำงานของครู ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถทั้ง

การบริหารงานและการบริหารคน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ คือ การบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งความสุขให้ครู รักการมาโรงเรียน รักการทำงาน มีความผูกพันในองค์การ มีความสุขในการทำงานเพื่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดมากถึงร้อยละ 63.63 พบว่า มีคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ประสบปัญหาทั้งทางด้านงบประมาณ อุปกรณ์เทคโนโลยี ครูไม่ครบชั้นเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ อิสริยา มูลทอง (2567) นักจิตวิทยา ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม กล่าวว่า ภาระงานที่ครูได้รับมอบหมายมีจำนวนมาก ทั้งงานสอนงานนโยบาย และการประเมินต่าง ๆ ทำให้ครูไม่ได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ เกิดภาวะความเครียดและแรงกดดัน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสอนและผู้เรียนที่ไม่ได้รับความสุขในการเรียนด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารต้องหาแนวทางการแก้ไข เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งความสุข อันเป็นรากฐานการทำงานที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ “ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในสถานศึกษาขนาดเล็กและหน่วยงานทางการศึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 201 คน จาก 40 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่ และการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 3) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งความสุข โดยเป็นคำถามแบบการประเมินค่าระดับความคิดเห็น Rating scale จำนวน 5 ระดับ ของไลเคิร์ท (Likert's rating scale)

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผลของการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามพบว่า ทุกข้อผ่านเกณฑ์ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์สถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาด้วยตนเอง โดยสถานศึกษาใดยังไม่เรียบร้อย ผู้วิจัยจะติดตาม จนสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน ตามเกณฑ์

5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยนำเสนอข้อมูลสถิติคือ นำเสนอค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้การนำเสนอด้วยตาราง และพรรณนาข้อมูลดังกล่าว เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายเป็นรายข้อ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวม

ด้านที่	ทักษะการบริหารของผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย	อันดับ
1	ด้านทักษะทางเทคนิค	4.29	.60	มาก	4
2	ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด	4.29	.66	มาก	5
3	ด้านทักษะทางมนุษย์	4.36	.65	มาก	2
4	ด้านทักษะทางการศึกษา	4.37	.63	มาก	1
5	ด้านทักษะทางการสื่อสาร	4.31	.67	มาก	3
6	ด้านทักษะทางการวินิจฉัย	4.23	.77	มาก	6
	เฉลี่ยรวม	**4.31**	**.61**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.31, S.D.= .61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะทางการศึกษา ($\bar{x}$ = 4.37, S.D.= .63) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางมนุษย์ ด้านทักษะทางการสื่อสาร ด้านทักษะทางเทคนิค ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด และด้านทักษะทางการวินิจฉัย

2. ผลการศึกษาการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นองค์การแห่งความสุข ในภาพรวม

ด้านที่	การเป็นองค์การแห่งความสุข	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย	อันดับ
1	สุขภาพดี	4.05	.80	มาก	8
2	น้ำใจงาม	4.42	.72	มาก	1
3	การผ่อนคลาย	4.18	.78	มาก	7
4	การหาความรู้	4.34	.67	มาก	3
5	การมีคุณธรรม	4.39	.63	มาก	2
6	การใช้เงินเป็น	4.19	.80	มาก	6
7	ครอบครัวที่ดี	4.27	.80	มาก	5
8	สังคมที่ดี	4.33	.73	มาก	4
	เฉลี่ยรวม	**4.27**	**.66**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27, S.D.= .66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านน้ำใจงาม ($\bar{x}$ = 4.42, S.D.= .72) รองลงมา คือ ด้านการมีคุณธรรม ด้านการหาความรู้ ด้านสังคมที่ดี ด้านครอบครัวที่ดี ด้านการใช้เงินเป็น ด้านการผ่อนคลาย และด้านสุขภาพดี

3. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือ ทักษะทางเทคนิค (X_1) และทักษะทางมนุษย์ (X_3) ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีประสิทธิภาพการทำนายได้ร้อยละ 71.10 (R^2=0.71)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารต้องบริหารสถานศึกษาภายใต้สภาวะข้อจำกัดทางทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน แต่ภาระงาน และเป้าหมายของการทำงานย่อมต้องการความสำเร็จ และคุณภาพของสถานศึกษาที่ต้องตอบสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร โดยการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความเข้มแข็ง และมุ่งมั่น ทำให้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งยังพัฒนาตนในการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่งจนเกิดความชำนาญ มีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหาร อีกทั้งแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ต้องการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาสู่มืออาชีพ โดยมีแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ DIGITAL LITERACY และสมรรถนะครูในทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิฐชญาณ์ มลิวัลย์ และกุสุมา ใจสบาย (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความมุ่งมั่นในการบริหารสถานศึกษาให้สำเร็จ และให้ความสำคัญกับความสุขของครู การบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านบุคลากรมีความสะดวกกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนครูและบุคลากรน้อย ทั้งผู้บริหารและครูส่วนมากมีภูมิลำเนาเป็นคนจังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและเข้าใจภูมิหลังของบุคคลได้ดี มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์อยู่เสมอเพื่อให้ครูในสังกัดได้มาพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมีความเข้าถึงง่าย เป็นกันเอง และเป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความทันสมัย ซึ่งเข้าได้ดีกับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามที่มีอายุระหว่าง 30 -50 ปี มากถึงร้อยละ 51.80 ทำให้ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษาและผู้ร่วมงาน นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ไม่กดดัน ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิด อุทิศเวลาให้กับหน่วยงาน ปฏิบัติงานด้วยความสุขและนำไปสู่การเกิดงานที่มีประสิทธิภาพสถานศึกษา สอดคล้องกับ ณัฐพงษ์ น้อยโคตร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

พบว่า สภาพปัจจุบันขององค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีโอกาสศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา มีการจัดกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

3. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งความสุขในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และพบว่าทักษะทางเทคนิค และทักษะทางมนุษย์ ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุขในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครู มีความรู้ความเข้าใจในแผนงานของสถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุความสำเร็จ ส่งเสริมครูทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสนับสนุนให้มีการนำมาปรับใช้ในการทำงาน ส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาเทคนิคการสอนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งผู้บริหารยังมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามที่กำหนด มีประสบการณ์การทำงานอย่างยาวนาน พัฒนาตัวเองอยู่เสมอทั้งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ศึกษาดูงานทั้งในและนอกประเทศ จึงทำให้ผู้บริหารมีทักษะทางเทคนิคและทักษะทางมนุษย์มาก มีผลให้เกิดเป็นองค์การแห่งความสุข เพราะการบริหารจัดการ การคิดวางแผนอย่างเป็นระบบ และตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ครูได้รับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งทางกายภาพและจิตใจ สอดคล้องกับจันทร์จิรา พรหมเมตตา, วันทนา อมตาริยกุล และคณะ (2562) ได้ศึกษางานวิจัยทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารกับองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ไปทางบวก โดยมีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านมโนภาพ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะด้านการประเมินผลและทักษะด้านการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับองค์กรแห่งความสุข

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 จากการวิจัยทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ทักษะด้านการวินิจฉัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองในการวิเคราะห์ แยกแยะ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางในการป้องกันได้อย่างเหมาะสม

1.2 การเป็นองค์การแห่งความสุข พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมด้านการมีสุขภาพดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมความสุขของครูด้านสุขภาพให้มากขึ้น โดยทำระบบการติดตามและประเมินผลสุขภาพของครู ส่งเสริมให้มีการตรวจสุขภาพปีละ 2 ครั้ง หรือจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีในสถานศึกษา เพื่อลดแรงกดดัน เพิ่มการเสริมแรง สร้างแรงบันดาลใจ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อองค์การแห่งความสุข อาจได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

2.2 ควรมีการศึกษาสถานศึกษาแห่งความสุขในโรงเรียนทุกขนาด และนอกจากความสุขของครู ควรเพิ่มการศึกษาความสุขของผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

“การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นองค์การแห่งความสุข ต้องเสริมทักษะทางเทคนิคและทักษะทางมนุษย์ของผู้บริหารให้สมดุล เพื่อสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อสุขภาวะของบุคลากรในองค์กร” โดยมีทักษะการบริหารเชิงสร้างสุขที่เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้บริหารต้องบูรณาการทักษะทั้งเชิงเทคนิคและเชิงมนุษย์ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมแห่งความสุขให้เกิดขึ้นในองค์กร องค์ประกอบหลัก 4 ส่วน คือ

1. ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill)

- การบริหารจัดการงาน ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
- มุ่งให้การดำเนินงานของโรงเรียนคล่องตัว โปร่งใส และลดภาระงานของครู

2. ทักษะทางมนุษย์ (Human Skill)

- การสื่อสาร การสร้างแรงบันดาลใจ การยกย่องและสนับสนุนความสำเร็จของครู
- เน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์กรให้มีความอบอุ่น และเกิดพลังร่วม

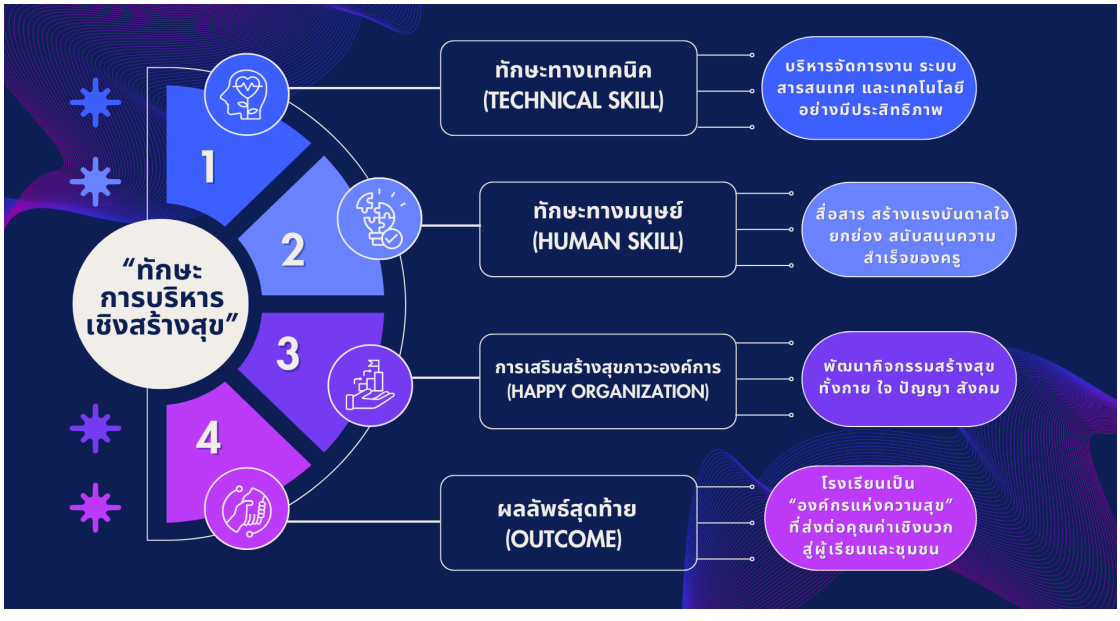
3. การเสริมสร้างสุขภาวะองค์การ (Happy Organization)

- พัฒนากิจกรรมและระบบการทำงานที่สร้างสุขทั้งด้านกาย ใจ ปัญญา และสังคม
- ส่งเสริมให้บุคลากรมีสุขภาพดี มีขวัญกำลังใจ และมีความผูกพันต่อองค์กร

4. ผลลัพธ์สุดท้าย (Outcome)

- โรงเรียนเป็น “องค์กรแห่งความสุข” ที่มีบรรยากาศการทำงานเชิงบวก
- ถ่ายทอดคุณค่าแห่งความสุขจากครูสู่ผู้เรียนและชุมชนโดยรอบ

สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2567). คู่มือดูแลสุขภาพใจสำหรับครูผู้สอน. https://www.unicef.org/thailand/media

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎหมายกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จันทร์จิรา พรหมเมตตา, วันทนา อมตาริยกุล และคณะ. (2562). ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. พิฆเนศวรสาร, 15(1), 170–173. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/174724/139668

ณัฐพงษ์ น้อยโคตร. (2565). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แผนงานสุขภาวะองค์กรภาคเอกชน. (2552). มาสร้างองค์กรแห่งความสุขกันเถอะ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

พิฐชญา มลิวัลย์ และ กุสุมา ใจสบาย. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 10(2), 2–9. http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/handle/123456789/2357?mode=full

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กลุ่มงานแผนและนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). เกณฑ์พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อิสริยา มูลทอง. (2567, กันยายน 5). นักจิตวิทยา ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม [บทสัมภาษณ์]. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.